

CUMHURİYET DÖNEMİ TOPLUMCU GERÇEKÇİ ŞİİR (1923-1960)

TOPLUMCU GERÇEKÇİ ŞİİR GENEL ÖZELLİKLERİ

- Ortaya çıkış şekli ve temel özellikleri itibariyle ideolojik yönü baskın bir edebî anlayıştır. Gerçekçilik(Realizm) akımının sosyalist bir düşünce ile harmanlanmasıyla çerçevesi belli olmuştur.
- Toplumcu gerçekçilik anlayışla yazılan şiirler pragmatiktir(faydacı) ve tezli şiirlerdir.
- Kitleleri etkileme amacı taşıyan bu şiirler söylev üslubunun özelliklerini taşır.
- Toplumcu gerçekçi şiirlerde 'Sanat toplum içindir.' anlayışı hâkimdir.
- Toplumcu gerçekçi şiirler genellikle didaktik bir amaç taşır.

TOPLUMCU GERÇEKÇİ ŞİİRİN GENEL ÖZELLİKLERİ

- Öğretme amacı güdülen bu tarz şiirler sanat kaygısından uzak bir şekilde kaleme alınmıştır.
- Serbest nazım türü sıkça kullanılmış, şiirde yeni, denenmemiş şekillere yer vermişlerdir.
- Türkiye’de toplumcu gerçekçi şiir Nazım Hikmet’in ‘835 Satır’ adlı şiir kitabı ile başlatılır.
- 1940’lı yıllarda yazılan bu tarz şiirlerde yoksulluk ve eşitsizlik gibi kavramlar sıkça ele alınmıştır.
- Fütürizm denilen gelecekçilik akımından etkilenmişlerdir. (Mayakovski)

NAZIM HİKMET RAN(1902-1963)

İlk şiirlerini hece ölçüsü ile yazan Nazım Hikmet, daha sonraları serbest nazıma geçiş yapmıştır.

- Serbest nazıma geçmesinde Mayakovski'nin etkisinden söz edilebilir.
- Kırık mısra, merdiven mısra ya da basamak dize denilen şekil yenilikleri Nazım Hikmet şiirinde karşımıza çıkar.
- **835 Satır** adlı şiir kitabıyla toplumcu gerçekçi şiirin öncüsü olmuştur.
- Şiirin özünü biçimsel kalıplardan kurtarmak için dize başında kafiye kullanmış, şiirin herhangi bir yerinde büyük harfe yer vererek biçimsel kalıpları değiştirmek istemiştir.
- Şiirlerinde sade bir dile yer veren Nazım Hikmet, halk Türkçesini temel almıştır.
- 2007 yılında Mavi Gözlü Dev adlı Nazım Hikmet'in hayatını anlatan bir film gösterime girmiştir.
- ESERLERİ: **ŞİİR: Güneşi İçenlerin Türküsü, 835 Satır, Simavna Kadısı Oğlu Şeyh Bedrettin Destanı, Memleketimden İnsan Manzaraları, Kuvayı Milliye Destanı, Benerci Kendini Niçin Öldürdü?, Yaşamak Hakkı**

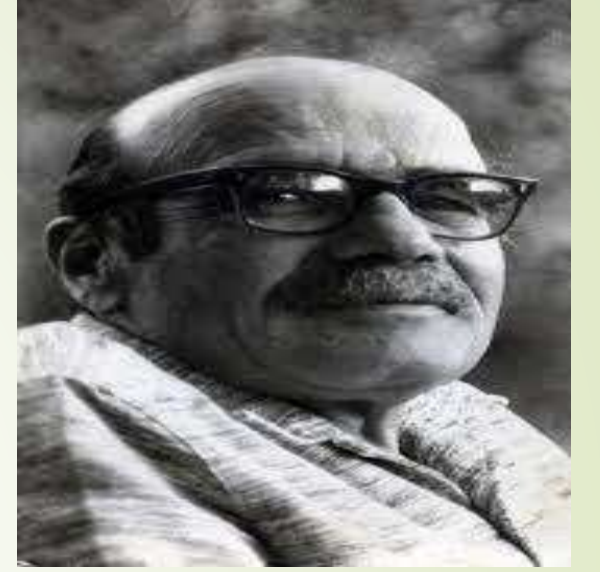
ROMAN: Yaşamak Güzel Şey Be Kardeşim, Kan Konuşmaz

TİYATRO: İvan İvanoviç Var mıydı Yok muydu?, Ferhad ile Şirin, Yusuf ile Menofis, Kafatası, Bir Ölü Evi

CEYHUN ATUF KANSU(1919-1978)

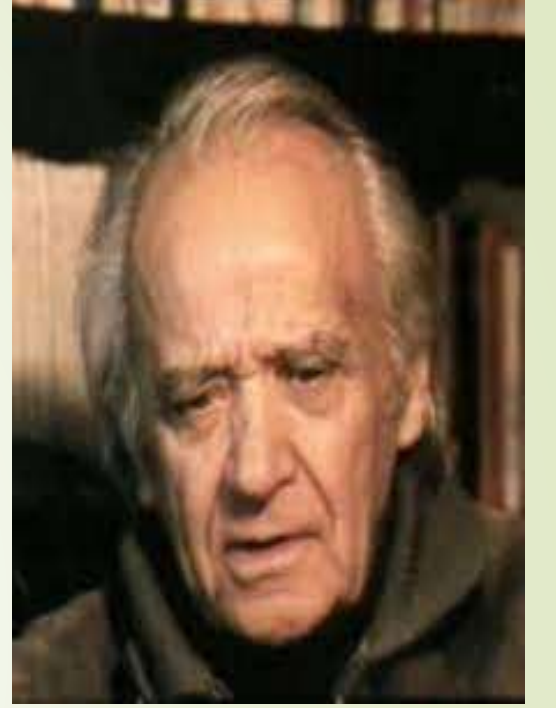
- İlk dönem şiirlerinde halk geleneği, ulusal bağımsızlık gibi konular yer alır.
- Daha sonraki eserlerinde; Anadolu'nun sıkıntılarını, hasta çocuklarını, mutsuz insanlarını anlatarak toplum sorunlarını ele alır.
- 'Dünyanın Bütün Çiçekleri' ve 'Kızamık Ağıtı' şiirleriyle tanınmıştır.
- **ESERLERİ:**
- **ŞİİR:** *Yanık Hava, Bağbozumu Sofrası, Bir Çocuk Bahçesinde*

RIFAT ILGAZ(1911-1993)

Hem yazılarında hem de kişisel hayatında toplumcu bir çizgiyi devam ettirir.

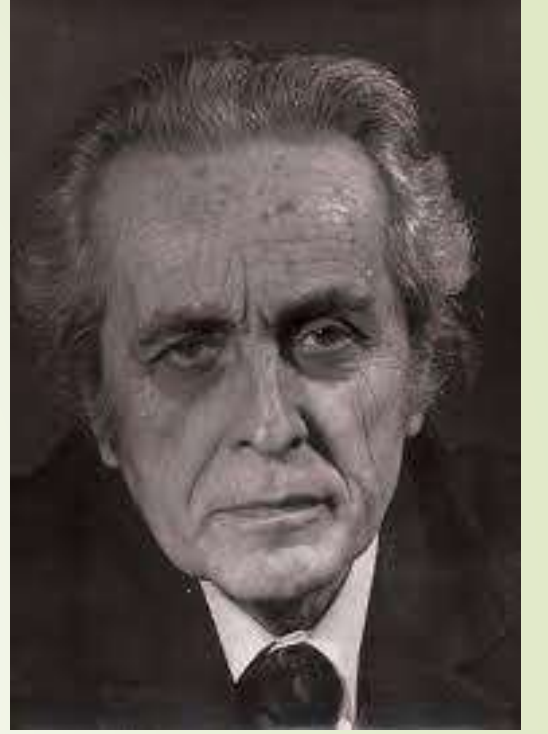
- Toplumcu tarzdaki şiirlerini **Yarenlik**, **Sınıf** ve **Yaşadıkça** adlı şiir kitaplarında toplar.
- Şiirlerinde yoksul sahnelere karşı bir duygusallığın yanında öyküleme ve ironiye yer verir.
- ESERLERİ: **ŞİİR: Yarenlik, Sınıf, Yaşadıkça**, Devam(Toplatılmıştır.), Güvercinim Uyur Mu?, Uzak Değil
- **ROMAN: Hababam Sınıfı, Pijamalılar- Bizim Koğuş, Karartma Geceleri**, Sarı Yazma, Karadeniz'in Kıyıcığında...
- **HİKÂYE: Don Kişot İstanbul'da, Hababam Sınıfı Uyanıyor, Hababam Sınıfı Baskında, Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı, Palavra**, Radar'ın Anahtarı, Keş,
- **ANİ: Kırk Yıl Önce Kırk Yıl Sonra**, Yokuş Yukarı
- **TİYATRO: Çatal Matal Kaç Çatal, Abbas Yola Giden, Türk Çocukları Türk Çocukları**

ERCÜMENT BEHZAT LAV(1903-1984)

- Toplumcu gerçekçi şiirin öncülerindendir.
- Sürrealizm, kübizm ve Alman fütürizminin etkisiyle oluşmuş kendine özgü bir şiir dünyası vardır.
- Geçmiş şiiri bütünüyle yok sayan özgün bir tavrı vardır.
- Şiir işçiliğini özellikle biçim üzerinde yoğunlaştırır ve özgün olmaya gayret eder.

Şiir: S.O.S, **Kaos, Üç Anadolu**, *Açıl Kilidim Açıl, Mau Mau*

ATTİLÂ İLHAN(1925-2005)

- Garip ve İkinci Yeni şiir anlayışına karşı çıkmıştır.
- Şiirinin ilk kaynağı Nazım Hikmet'tir.
- 1952-1956 yılları arasında 'Mavi' adlı dergiyi yayımlayan yazar Maviciler olarak anılan ve bu dergide yazanların başını çekmiştir. Bu dergi bir süre sonra toplumcu gerçekçi şairlerin yazdığı bir dergi hâline gelmiştir.
- Şiirlerinde eski ve yeni sözcükler ile yerli ve yabancı sözcükleri birlikte kullanmıştır. (Toplumcu gerçekçilik ve divan şiiri)
- İmlâ kurallarını bütünüyle reddetmiş ve kendine has bir imlâ tarzı geliştirmiştir. (Büyük harf kullanmaz ama özel isme gelen ekleri kesme işareti ile ayırır.)

ATTİLÂ İLHAN (1925-2005)

- Zengin bir dili vardır. Konuşma dili, halk deyimleri ve argoya sıkça başvurur.
- Romanlarında tarih bilincine ve tarihe önem vermiştir.
- **ESERLERİ:**
- **ŞİİR:** *Duvar, Sisler Bulvarı, Ben Sana Mecburum, Tutkunun Günlüğü, Böyle Bir Sevmek, Ayrılık Sevdaya Dâhil, Korkunun Krallığı, Yağmur Kaçağı ...*
- **ROMAN:** *Sokaktaki Adam, Zenciler Birbirine Benzemez, Kurtlar Sofrası, Dersaadet'te Sabah Ezanları, Allah'ın Süngüleri: Reis Paşa, Gazi Paşa, Yaraya Tuz Basmak, Bıçağın Ucu, Sırtlan Payı...*

HASAN İZZETTİN DİNAMO (1909-1989)

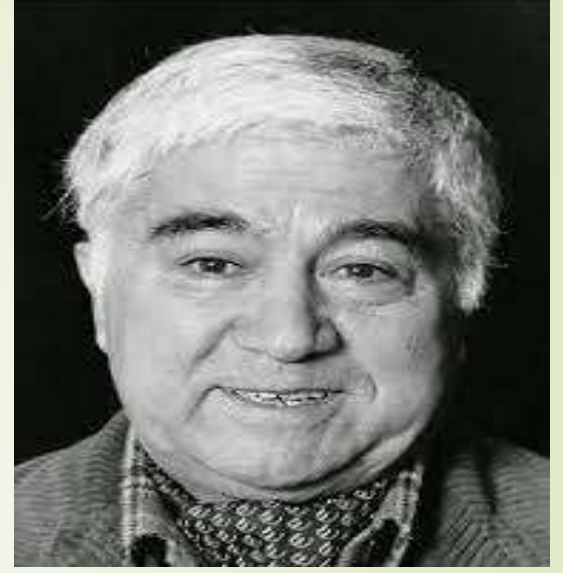
- Başlangıçta hece veznini kullanır. Toplumcu gerçekçi şairler arasına girince serbest nazımla yazar.
- Nazım Hikmet etkisi altında yazdığı toplumcu şiirlerini '**Deniz Feneri**' adlı eserinde toplar.
- **ŞİİR:** Deniz Feneri, Karaca Ahmet Senfonisi, Sürgün Şiirleri, Gecekondumdan Şiirler
- **ROMAN:** Kutsal İsyan, Kutsal Barış, Türk Kelebeği

AZİZ NESİN (1915-1995)

1940'lı yıllarda adı sürekli olarak sansür ve soruşturmalara konu olan Markopaşa adlı mizah dergisi ile adını duyurmuştur.

- Eserlerinde toplumun aksak, yergiye elverişli olaylarını, ilginç ve sivri tipleri abartılı ve mizahi bir şekilde ele almıştır.
- Mizahı halkın yararına işlevi olan görevci mizah olarak benimsemiştir.
- Birçok edebî türde eser vermiştir.(Şiir,roman,tiyatro,anı...)
- Sözcüklerin yazı dilindeki söylenişleri değil konuşma dilindeki söylenişlerini eserlerine alır. Bunun yanı sıra Türkçeye yeni sözcükler kazandırmıştır.

AZİZ NESİN (1915-1995)

- **ESERLERİ:**
- **HİKÂYE:** *Geriye Kalan, İt Kuyruğu, Fil Hamdi, Ölmüş Eşek, Gözüne Gözlük, Damda Deli Var...*
- **ROMAN:** *Düğümlü Mendil, Gol Kralı Sait Hop Sait, Zübük, Şimdiki Çocuklar Harika, Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz, Saçkırان, Kadın Olan Erkek...*

AHMED ARİF (1927-1991)

- Nazım Hikmet'in açtığı yoldan yürüyen şair, halk şiirindeki türkü, ağıt ve masalların söyleyiş özelliklerine yer vererek kendine has bir üslup oluşturmıştır.
- Anadolu duyarlılığı ve özlemi şiirlerinde karşımıza çıkar.
- 'Hasretinden Prangalar Eskittim' adlı şiir kitabı yayımlandığı dönemde çok büyük bir yankı uyandırmış ve 12 yılda 18 baskı yapmıştır.
- Şiirinde sese değil söze dayanan ritme dayalı bir lirizm vardır. Bu lirizmi Anadolu halkını konu edinerek didaktik bir lirizm hâlini getirmiştir.
- **ŞİİRLERİ: *Hasretinden Prangalar Eskittim, Yurdum Benim Şah Damarım***

